ТАҚРИЗИ

роҳбари илмӣ ба кори диссертатсионии Туманова Шарифамоҳ Сатторовна дар мавзуи «*Инкишофи тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар дарсҳои технологияи иттилоотӣ (истифода аз маводҳои муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ)*», барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯйи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад (илмҳои педагогӣ)

Рисолаи илмии Туманова Шарифамоҳ Сатторовна ба масъалаи мубрами таҳсилоти муосир – инкишофи тафаккури мантиқии хонандагони синфҳои болоӣ тавассути моделсозӣ дар раванди таълими фанни технологияи иттилоотӣ бахшида шудааст. Мавзӯи таҳқиқот мувофиқи сиёсати маорифпарваронаи Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон, ки рушди тафаккури эҷодӣ, мантиқӣ ва зеҳнии насли наврасро аз ҳадафҳои калидии сиёсати давлатӣ меҳисобанд, буда, дар заминаи татбиқи Бистсолаи рушди илмҳои табиатшиносӣ, дақиқ ва риёзӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон (2020–2040) муҳим ва саривақтӣ арзёбӣ мегардад.

Тадқиқот дар худ масоили назариявӣ, методологӣ ва амалии ташаккули тафаккури мантиқии хонандагонро бо истифода аз моделсозии математикӣ ва компютерӣ фаро гирифта, бо таҷрибаҳои педагогии амиқ асоснок шудааст. Аз таҳлили сохтори рисола ва муҳтавои бобҳо бармеояд, ки муҳаққиқ пайдарпай ва мантиқӣ масъалаҳои илмию амалӣ, аз ҷумла ҳолати кунунии омӯзиши моделсозӣ, усулҳои рушди тафаккури мантиқӣ, моделсозӣ ҳамчун тарзи инкишофи зеҳнӣ ва таҷрибаҳои педагогӣ дар муҳити муассисаҳои таълимӣ-ро мавриди таҳлил қарор додааст.

Дар рисолаи мазкур, муаллиф кӯшидааст равишҳои муосири таълимиро бо модели амалии тадқиқотӣ муттаҳид созад. Ӯ моделсозии математикӣ ва компютериро на ҳамчун ҳадафи фаннӣ, балки ҳамчун василаи рушди тафаккур ва қобилияти зеҳнии хонанда мавриди баррасӣ қарор додааст. Ин мавқеи методологӣ ба таҳқиқоти ӯ хусусияти инноватсионӣ ва илмии баланд мебахшад.

Сохтор ва мундариҷаи рисола ба талаботи илмии муосир пурра ҷавобгӯ мебошад. Рисола аз муқаддима, се боби асосӣ, хулосаҳо, тавсияҳо, номгӯи адабиёт ва замимаҳо иборат буда, ба таври мантиқӣ тартиб дода шудааст.

Дар боби якум, муаллиф ба таҳлили амиқи назариявӣ ва методологии мафҳуми "тафаккури мантиқӣ", шарҳи равандҳои инкишофи зеҳнии хонандагони синфҳои болоӣ ва нақши фанни "Технологияи иттилоотӣ" дар ин раванд таваҷҷуҳ мекунад. Хосияти ин фасл дар он аст, ки тадқиқоти назариявӣ бо таҷрибаҳои амалии омӯзгорӣ пайванд дода шудааст ва доираи васеи манбаъҳои илмӣ истифода гардидааст.

Боби дуюм таҳлили амиқи равишҳои таълимӣ ва таҷрибаҳои педагогиро фаро мегирад. Муаллиф моделсозиро ҳамчун як усули фаъоли таълимӣ татбиқ намуда, нишон медиҳад, ки тавассути истифодаи барномаҳои моделсозӣ дар дарсҳои информатика (C++, Excel, Scratch ва ғайра) метавон қобилияти таҳлилии хонандагонро баланд бардошт. Натиҷаҳои таҷрибавии муаллиф дар ин фасл бо ҷадвалҳо, диаграммаҳо ва таҳлилҳои оморӣ муаррифӣ гардида, эътимоднокии илмии таҳқиқотро таъмин мекунад.

Боби сеюм самаранокии методикаи пешниҳодшударо дар шароити воқеии таълим нишон медиҳад. Муаллиф дар ин фасл таҷрибаҳои педагогиро дар ду муассисаи таҳсилоти миёнаи умумӣ гузаронида, дар асоси натиҷаҳои мушоҳидавӣ ва таҳлили муқоисавӣ тавонистааст, ки самаранокии моделсозӣ дар рушди тафаккури мантиқӣ ва салоҳиятҳои рақамии хонандагонро исбот намояд.

Аз нигоҳи методологӣ, дар рисола маҷмӯи васеи усулҳои таҳқиқоти педагогӣ истифода шудааст: таҳлили манбаъҳои илмӣ, назарсанҷӣ, мусоҳиба, озмоиши педагогӣ, таҳлили мундариҷаи барномаҳои таълимӣ, усулҳои омории коркарди маълумот, инчунин моделсозии компютерии равандҳои таълимӣ.

Навгониҳои илмии рисола дар татбиқи амалии методикаи омӯзиши моделсозии математикӣ ва компютерӣ, таҳияи модели таълимии интегратсионӣ, муайян намудани нақши моделсозӣ дар рушди тафаккури мантиқӣ ва таҳияи равишҳои арзёбии сифати таълим ифода меёбанд.

Натиҷаҳои тадқиқот дар фаъолияти воқеии омӯзгорон ва омодасозии мутахассисони соҳаи технологияҳои иттилоотӣ истифодаи амалӣ пайдо карда метавонанд.

Ҳамзамон, муаллиф ҳамчун омӯзгори таҷрибадор дар гузаронидани таҷрибаҳои педагогӣ ва таҳияи дастурамалҳо саҳми шахсии назаррас гузоштааст. Ӯ дар таҳия ва татбиқи воситаҳои методии таълим, таҳлил ва арзёбии маълумот, таҳияи дастурҳои методӣ барои омӯзгорон ва гузаронидани дарсҳои намунавӣ дар шароити муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ саҳми мустақилона доштааст.

Рисолаи илмии Туманова Шарифамоҳ Сатторовна бо иҷрои мақсад ва вазифаҳои илмӣ, навгониҳои назариявӣ ва амалӣ, сохтори мантиқӣ ва таҳлили амиқи методологӣ ба талаботи Дастурамали таҳияи рисолаҳо ҷавобгӯ буда, сазовори ба даст овардани дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.01 – Педагогикаи умумӣ, таърихи педагогика ва таҳсилот мебошад.

Роҳбари илмӣ:
доктори илмҳои физикаю
математика, профессори кафедраи
моделсозии математикӣ ва компютерии
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
«_22_» _05_ соли 2025 **Одинаев Р.Н.**

Суроғa: Индекс, 734025,
Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш.Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.
Телефон:(+992) 919-23-02-50
Email:raim_odinaev@mail.ru

Имзои Р.Н. Одинаевро тасдиқ мекунам:
Сардори раёсати кадрҳо
ва корҳои махсуси ДМТ **Шодихонзода Э.Ш.**

Суроғa: Индекс, 734025,
Ҷумҳурии Тоҷикистон,
ш.Душанбе, хиёбони Рӯдакӣ, 17.
Телефон:(+992 37) 221-62- 25; (+992 37) 227 - 15 - 10;
Факс:(+992-37) 227-15-10
E-mail: info@tnu.tj